

ارتش هخامنشیان

۲ بهمن ۱۳۹۳ ساعت ۱۶:۴۹

ارتش هخامنشی از لحاظ قومی-فرهنگی سازمانی آمیخته و مختلط بوده است. این ارتش شامل نیروهای منظم آموزش دیده پیاده و سواره ایرانی عمدتاً مادی و پارسی بوده که با واحدهای منتج از سربازگیری اجباری از ملل تحت فرمان ایران و نیز بکارگیری مزدوران جنگی خارج از امپراتوری ترکیب می شده است.

ارتش هخامنشی از لحاظ قومی-فرهنگی سازمانی آمیخته و مختلط بوده است. این ارتش شامل نیروهای منظم آموزش دیده پیاده و سواره ایرانی عمدتاً مادی و پارسی بوده که با واحدهای منتج از سربازگیری اجباری از ملل تحت فرمان ایران و نیز بکارگیری مزدوران جنگی خارج از امپراتوری ترکیب می شده است. در حالی که نیروهای دائمی منظم ارتش مانند یگان های "گارد جاویدان"، به طور همسانی با سازوبرگ رزمی مجهز بوده اند، نیروهای متحد و ائتلافی در خدمت ارتش تجهیزات خاص خویش را داشته و به شیوه ویژه خودشان می جنگیده اند. از ویژگی های ارتش ایران هخامنشی وجود انبوه سواره نظام سبک اسلحه تیرانداز، زوبین انداز و واحدهای ملازم نازمی همسران همخواه ها و بردگان بوده است.

سازمان

ارتش ایران هخامنشیمانند دیگر ارتش های خاورمیانه ای و آسیایی در دوران های پیش و پس از خود، بر اساس بنیادی دهدهی استوار بوده و کلیه واحدها و یگان های رزمی در گروه های دهصد و هزارتایی سازماندهی شده بودند. در این سامانه برای هر دهصد، هزار و ده هزار نفر، یک افسر پاسخگو بوده است. نام و رده سازمانی این نظام به این صورت بوده است:

تعداد نیروها

نام یگان

عنوان فرماندهی یگان

۱۰۰۰۰

بایواربام

بایوارپاتیش

۱۰۰۰

هزارابام

هزارپاتیش

۱۰۰

ستابام

ستاپاتیش

۱۰

دتابام

دتاپاتیش

فرماندهی

شاهان هخامنشی از کوروش بزرگ تا داریوش سوم، بیشتر نبردها خود شخصا فرماندهی کل نیروها را بر عهده داشته اند و گاهی نیز این فرماندهی را به ژنرال های خود واگذار می کرده اند. فرماندهان ارتش ایران هخامنشی توسط شخص شاهنشاه و از میان "ساتراپ" ها یا اشراف غالبا پارسی و مادی تبار که عموما خویشاوندان شاه بودند به مناصب خود گماشته می شدند.

سپاه پیاده

بنا به گفته گزنفون، تاریخ‌نگار یونانی، موقعی که کوروش بزرگ فرماندهی ارتش پارس را به عهده گرفت، رسته‌ی اصلی ارتش پیاده بود که بیش‌تر برای رزم از دور بار آمده و به تیر و کمان و زوبین و فلاخن مسلح بود. کوروش برای ایجاد و تقویت روح جنگاوری، به سی هزار نفر از سربازان پارسی که مطابق اصول تربیت کشور پارس دارای خصایل سپاهیگری برجسته‌ایی بودند، دستور دادند اسلحه خودشان را به نیزه و شمشیر تبدیل کنند و به مبارزه از نزدیک و رزم تن به تن خو بگیرند.

سنگ نگاره سربازان هخامنشی بر دیواره کاخش تپه

آن رسته را «پیدادگان سنگین اسلحه» می خواندند و سلاح اصلی ایشان عبارت از یک نیزه بلند، یک شمشیر یا تبرزین بود که با دست راست به کار می بردند و یک سپر کوچک که از ترکیبی محکم بافته شده بود و در دست چپ می گرفتند و به سینه خود هم

جوشن می‌بستند. سایر افراد پیاده به تیر و کمان یا فلاخن و زوبین مسلح بودند که در میدان رزم به عنوان دسته های امدادی به کار می‌رفتند.

کوروش برای ایجاد و تقویت روح جنگاوری، به سی هزار نفر از سربازان پارسی که مطابق اصول تربیت کشور پارس دارای خصایل سپاهیگری برجسته‌ایی بودند، دستور دادند اسلحه خودشان را به نیزه و شمشیر تبدیل کنند و به مبارزه از نزدیک و رزم تن به تن خو بگیرند

سواره نظام

بنا به گفته گزنفون، کوروش در مدت اقامت در دربار ماد و در نخستین برخورد با سوارهای لیدی در نبرد « پتریوم » تشخیص داد که سواران پارس نسبت به سوارهای مادی و به خصوص سوار نظام معروف لیدی خیلی ضعیف‌اند، به همین جهت تعداد سوارهای پارسی را از دو هزار نفر به ده هزار نفر رسانید و برای تشویق و ترغیب جوانان به سواری و سوارکاری، مقرر داشت هر کسی که از دولت اسب می‌گیرد باید همیشه سواره حرکت کند و به مرکب خود مأنوس و علاقمند بشود و در حسن نگاهداری آن از جان و دل بکوشد و برای سوارکاران خوب امتیازها و جوایزی قائل گردید که در مسابقه‌ها به آنان اعطاء می‌شد.

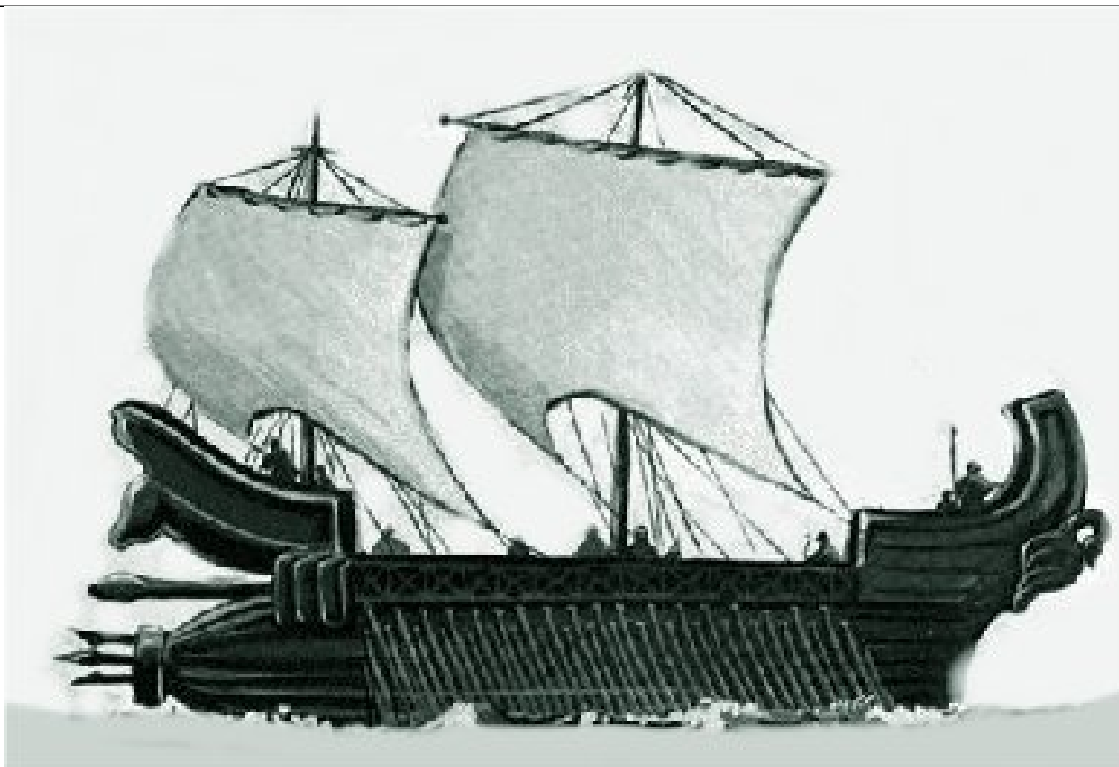
نیروی دریایی

در زمان هخامنشی ایران به دستگیری رعایای فینیقی و یونانی خود دارای نیروی دریایی مهمی گردید. این نیروی ایران مرکب از سه گونه کشتی بود:

اول - کشتیهای جنگی که پاروزنان آن در سه ردیف یکی بالای دیگری قرار می‌گرفتند.

دوم - کشتیهای دراز که برای حمل و نقل اسبها و سواره نظام بکار می‌رفت.

سوم - کشتیهای کوچکتر که برای حمل و نقل خوار و بار استعمال می‌شد.

ولی با این حال به پای نیروی دریایی سریع یونان نمی‌رسید و این دلیل شکست در نبر سالامین بود.

در مورد طریقه جنگ با کشتی باید بگویم

اول اینکه از کنار کشتی دشمن رد میشدند به طوری که پاروهای دشمنان بشکند سپس با سر کشتی میزدند به وسط کشتی دشمن و آنرا غرق میکردند

یا با تیر اندازان و نیزه دارانی که روی کشتی‌های خود داشتند مبارزه میکردند

یا با دژکوبی که در قسمت پایینی کشتی بود دشمن را سوراخ و آب را وارد آن میکردند

لباس و تدارکات

از نوشته‌های مورخین یونانی بر می‌آید که لباس‌های افراد نظامی مختلف و در هر یک از ملت‌ها و طایفه‌های تابع ایران به شکل لباس معمول همان ملت یا طایفه بوده است و به طور عموم عبارت از یک قبای دراز که تا پایین زانو می‌رسیده و روی آن کمربند یا شالی بسته می‌شده و شلوار که تا ساق پاها را می‌پوشانیده است. کلاه افراد به طور معمول از نمد مالیده و محکم و به شکل گرد (پارسی‌ها) یا چند ترک (مادی‌ها) یا دراز و نوک تیز (سکاها) بوده است.

تصویر نقاشی های کاخ شوش آپادانا از دوره داریوش اول

خبررسانی و ارتباط

از کارهای دیگر دوران پادشاهان هخامنشی که از نظر نظامی شایان اهمیت است، یکی ساختن جاده‌ها برای برقراری ارتباط بین ایالت‌ها و مرکز و بین خود آن‌ها و همچنین برای سهولت نقل و انتقال نیروهای نظامی از پادگان‌های مختلف به جبهه جنگ است که اغلب مورخان یونانی به خصوص هردوت از خوبی این جاده‌ها تعریف می‌کنند.

دیگری ایجاد وسایل خبررسانی از جمله چاپارخانه‌های متعدد شامل تعداد زیادی از اسب‌های بادپا و چابک‌سواران زبردست که

حکم‌ها و فرمان‌های نظامی را به سرعت و دست به دست به مقصد می‌رساندند.

هرودوت درباره‌ی سرعت حرکت چاپارهای هخامنشی چنین روایت می‌کند: «هیچ جنبنده‌ایی را نمی‌توان فرض نمود که چالاک‌تر و سریع‌تر از این چاپارها طی طریق بنماید.»

در زمان هخامنشیان روی خطوط ارتفاعی که چشم اندازی به یکدیگر داشته چهارطاقی‌ها و برج‌هایی می‌ساختند که اخبار و فرمان‌های فوری را با روشن کردن آتش روی آن‌ها با نشانه‌های مخصوص به یکدیگر مخابره می‌کردند. چنان که هرودوت در چند مورد به مخابره با آتش اشاره می‌کند، از جمله به مخابره خبر فتح آتن از طریق جزیره‌های سیکلاد به سارد.

امروز هم در بعضی نقاط ایران و بیشتر در نواحی جنوب، خرابه‌های این چهارطاقی‌ها و برجها که به نظر می‌رسد برای مخابره با آتش بوده، روی ارتفاعات موجود و نمایان است.

که لباس‌های افراد نظامی مختلف و در هر یک از ملت‌ها و طایفه‌های تابع ایران به شکل لباس معمول همان ملت یا طایفه بوده است

انضباط

راجع به انضباط ارتش در دوره‌ی هخامنشی نهایت مراقبت و سخت‌گیری به عمل می‌آمد، مجازات‌هایی که برای جرم‌های نظامی به خصوص خیانت به شاه و مملکت وضع شده بود به شدت اجرا می‌شد. در عین حال نسبت به عملیات قضات نیز توجه خاصی داشتند و هر قاضی که بر خلاف عدالت حکم می‌داد تحت تعقیب قرار می‌گرفت. به همین جهت مطابق روایات پلوتارک و دیودور قضات از بین رؤسای خانواده‌های درجه اول که در پارس همیشه مورد احترام و ملاحظه بودند، انتخاب می‌شدند و حتی در شورای نظامی هم از وجود ایشان استفاده می‌گردید.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۳۵۲۰۵/رتش-هخامنشیان>